

xeret. Obtigit Dionysio cubiculum, in quo tres duntaxat lectuli, non omnino incommode, sterni poterant; nihilo tamen minus, tres elegit sibi contubernales, quorum unus ante annos aliquot membris captus, et lecto semper affixus, nullo non egebat auxilio; alter autem prae senio pene repuerascebat. His, tertioque ut commodius potuit, collocatis; ipse quartus cubili suo destinavit angulum ita portae proximum, ut hanc aperire non posses, quin Dionysio afferres non leve incommodum. Ingenti fuit subsidio contubernalis Minister binis illis infirmis, quos diu, noctuque verbis, atque operibus recreare, fovere, consolari, unum suae curae munus commissum videbatur. Nec interea destitit a praestandis officiis Mexicanæ juventuti: nam ut primum intelligeret, aliquem aegrotare, aut inopia laborare; suppeditabat ille pro impensis ad medicamenta, vel alia quævis necessaria coemenda: ut nullo fallendi periculo affirmare possimus, maximam pecuniæ partem, quam suus ipsi Pater larga, et benefica manu erogabat; in adjuvandis Mexicanæ pubis inopibus Dionysium impendisse. Haec autem charitatis officia nihil impedierunt, quominus constitueret sibi quotidianam horarum distributionem, quæ nihil differebat ab arctissimæ disciplinæ tirocinio. Quicumque Dionysium exquireret, illum nullibi reperiebat, nisi aut in suo cubiculo legentem, Divina meditantem, praedictis binis infirmis inservientem; aut in sacrario domestico genuflexum, ubi magnam diei par-

partem ante Numen Eucharisticum consumebat. Octo etiam dies ad jucundiorē secessit solitudinem, sacris meditationibus transigendos: ad quam piam operam sacramento se obstrinxerat, ut alii Socii complures, postremae navigationis tempore; cum a mari tumido, ventis adversis, et male regente gubernaculo, navis cursu prohibita, lentissime, ac semper oblique progrediretur; indeque periti rei nauticae pejora ominarentur. Tot exemplis illibatissimæ sanctimoniae, non vulgari admiratione defixit Socios aliquos, dignitate, doctrina, et probitate claros, qui e diversis orbis regionibus ad exilium properantes, inibi loci diversabantur.

Tres menses ibidem conquieverat Dionysius, cum ad Corsos navigare imperatur: qua in navigatione id improperum, et maximopere infaustum ejus animo religiosissimo contigit, quod Socii prohibiti sunt, ne Sacram Victimam immolarent. Quam vehementer doluit, tam patienter tulit, hoc sibi, et suis negari solatium, quod unum esse, ajebat, in rebus calamitosis. Ille vero, quoties externus homo, qui navis erat Sacerdos, ad Aram faciebat; coelesti edulio reficiebatur. Caetera, nihil defecit a mirabili pietate, ac magnanimo corde, quod in Oceano trajiciendo demonstraverat: eo autem laudabilior fuit in praesenti navigatione, quod copiosissima se obtulit messis aerumnarum; quas alibi a nobis memoratas, lubenter hic praetermittimus. In illis omnibus apparebat imperturbata Dionysii tranquillitas; a quo non prodibant,

bant, nisi verba consolationis ad Socios, aut ardentis preces ad Superos, aut grati animi significationes ad Jesum, quod se participem Crucis ejus, facere dignaretur. Charissimum semper habuerat parvulum Pinamontii codicem, cui titulus, *Crux facta levis*; ejus effata per eos dies ingeminabat in colloquiis ad afflictos, ut universos edoceret, quod ipse mire didicerat, nedum patientem, verum etiam laetum induere vultum ad ingruentes calamitates. Ab his tandem solutus, Bastiam attigit, urbem Corsicae; quam ut tenerent a mari venientes, necesse erat, ut in cymbulas descenderent; quoniam navigia non poterant usque ad littus pervenire. Primam cymbulam ut conspexit Dionysius, aetutum expalluit, exhorruit, atque a quodam sibi in familiaribus interrogatus: Quid rei esset, *Quid, inquit ille, non trepidem? Cymba illa, nobis ad trajectum parata, foeminas vebit: timeo peregrinae juventuti, quam comitem ducimus*. Atque ea de re plura dixit, quae animi erant illibatilissimi, et nihil non formidantis a colloquio cum foeminis vel fortuito. Ut urbem ingressus est, tametsi agendum sibi erat cum hominibus, quorum nec mores, nec fere linguam didicerat; nihilo tamen secius actuosus, et industrius incredibiliter adlaboravit, in paranda, et ad domesticos usus concinnanda domo, quam Mexicana juvenus inhabitaret. Per totam errabat urbem, nondum sibi cognitam; nullis parcebat sudoribus, nullis etiam sumptibus, vel ex pecunia, quae sui usus erat; ut habitaculum illud

in

in Collegii formam redactum, omnibus abundaret, quae religiosam inopiam non dedecent; ut prandium, non quidem lautum, sed cui assueverant Mexicani Socii, ministraretur; ut Sacrum intra domesticos parietes excitaretur, et necessaria suppellectili, ad celebrandam quotidie rem sacram, affatim instrueretur. Fuit Socius quidam inter primos doctrina, et auctoritate, qui tantam Ministri diligentiam, et solertiam demiratus, nihil dubitavit asserere: videri Dionysium omnino a Deo destinatum, ut Mexicanos adolescentes, tanquam Tobiam Raphael, in difficili peregrinatione protegeret. Ac certe Custos Angelus illis erat, tum a compluribus aliis officiis, tum praesertim ab assidua vigilantia, ut ab illis pericula removeret, ne ipsorum animae ad praecipitia imprudenter offenderent. Nec defuere, qui similitudine usitatioe quidem, sed quae satis exprimit Dionysii charitatem, ipsum comparabant gallinae suos pullos conducenti, quae hinc, atque hinc sollicita errat, alimentum actiosa quaerit, et quidquid reperit; ipsa fere abstinet, ut industriae suae fructibus pulli cibentur. Profecto juvenes illi suavissima fiducia conveniebant Dionysium, in quo, sinminus opportunum suis petitionibus auxilium, certe quamurbana verba, et idonea consilia reperiebant, ad gravissima ejus tempestatis incommoda perferenda.

Pulsis fere post mensem Corsica Sociis, Dionysius, et alii complures impositi fuere in Gallorum myoparone; qui pro tot vectoribus

Z

ita

ita erat angustus, ut, aegre constratis culcitis perquampaucis, reliquae, nec solutis funibus, temere jactae fuerint in media contignatione. In una ex his culcitis ita involutis recubabat noctu Dionysius, in suis vestimentis, qualis erat interdiu: nulla enim ratione, aut precibus flecti unquam potuit, ut in loco minus incommodo, et contrato cubili recumberet; quanquam id per eos dies (qui fuere ultra quindecim) sibi a subditis identidem, atque instanter offerretur; et sive aetate, sive dignitate, sive aliis nominibus, ipsi deberetur; atque eo maxime, quod praeter caeteros officii sui labores, non modicam diei partem in re culinaria desudans insu- mebat. Oryzae, ac salitae carnis rata portio dabatur quotidie Sociis; eam vero igni coque- re, Dionysii munus erat, qui novam illam, et permolestam provinciam sibi ultro assumere ni- hil dubitaverat: suis ipse manibus et oryzam ab immundis purgabat, et carnem frigida lava- bat, et ignem excitabat, et excitato cibaria admovebat, et cocta Sociis distribuebat, et lan- ces abstergebat. Quae servilia munera publice administrare, nihil pudebat hominem, qui et modice nimium de semet sentiebat; et suos, quanta maxima posset cura, ut sublevaret, ob- stinaverat animo jampridem, deteriora, et vi- liora quaevis officia sibi reservare. Plura quidem in his obeundis ab externorum aliquot sive in- cogitantia, sive improbitate, amara inaudit; quae tamen eximie temperans toleravit, quin ab incepto charitatis officio dimoveretur. Haec dum

dum ageret, partim navigabat; partim erat in Delphini portu, jactis anchoris: quo stationis tempore cum imbres deciderent frequentissimi, coquinandi difficultates inerescebant; quoniam focus, ut in mari, sub dio erat. Dionysius au- tem non se deserebat: etenim focum, utcun- que poterat, storea operiebat; altera vero de- bile tectum conformabat, sub quo rei dabat ope- ram, binis de more familiaribus comitatus: quod sinminus carni coquendae idoneum esset tem- pus, ova saltem elixabat, quae facile habeban- tur, ad lucrum discurrentibus oppidanis. Huic operi quadam die intendebat, vento parum va- lidiore adspirante; cum myoparonis Magister incredibili succensus ira, multa evomuit in ho- minem, et nullo non audiente, convicia, et opprobria longus ingessit, quasi offensi patien- tia, et silentio provocaretur; nihil autem in- terturbavit Dionysii serenitatem, qui deorsum oculos, animum sursum, sartagine manu te- nens, mirifica demissione descendit ad Socios, male cocta cibaria dispensaturus, et cum ciba- riis blandissima verba, et salutaria consilia, qui- buscum et vultus tranquillus, et recens probata temperantia summopere congruebant. Cum li- ceret pro tempore, poma, panem, et carnes recentes coeibat, ut a plurium dierum ine- dia Socios quodammodo allevaret. Universim suis inserviebat Dionysius, plusquam famulus pecunia conductus; impendebat in illorum uti- litatem instar Patris opulenti; et quasi suavissima Mater omni ope fovere ipsos, et recreare procu- rabat.

A Delphini portu in Segestam Tigulliorum transductos exules aula excepit ingenti quidem capacitate, sed cui commoditas deerat pro lectulis consternendis. Pro suo Dionysius elegit angustissimum locum inter fenestrae velum, et fenestram ipsam; more nimirum hominis, qui, quoties daretur optio; sibi deterrimum eligebat. Ab hoc oppido, mulis clitellariis insidentes, terrestrem viam instituerunt; et Forum Novum in Parmensibus cum attigissent, repente intellexerunt, jam inde suis unumquemque sumptibus devehendum. Forte reperiebatur in comitatu Adjutor quidam Socius Paraquarensis, qui ut erat in summa egestate, omnino nesciebat, quo pacto posset iter conficere. Rem inaudit Dionysius, hominem ad se vocat, humanis verbis alloquitur: *Nihil timeas, inquit; equidem usque ad terminum communis peregrinationis pro te solvere impensas polliceor.* Et quidem ille pudore suffusus, tanto uti beneficio verebatur: eas autem charitatis, atque animi sinceri significationes ex Dionysii tum verbis, tum operibus intellexit, ut a pudore illo in magnam fiduciam devenerit, et postmodum aperte asseveraverit: *Se profecto in Dionysii obsequium, peditem itinerum lubentissime per universum terrarum orbem.* Is idem fuit, qui admiratione defixus ad charitatem pene supra humanam fidem, qua Dionysius in suis recreandis utebatur, atque ad alias ejusdem eximias virtutes, quarum ipse toto illo itinere testis fuit oculatus: *O vos beatos, exclamabat, Mexicani juvenes, quibus Divino bene-*

nescio datum est, hoc fungi Ministro spectatissimae Sanctimoniae! In hoc ipso itinere quidam repertus est, nescio cujus Provinciae Socius Adjutor, qui cum a Dionysii manibus largiter manare dona conspicaretur, ab ipso stragulum, charitatis nomine, postulavit. Unum duntaxat ille habebat, quo noctu operiebatur, ad arcenda frigora; hoc autem unum bifariam divisit, dimidium postulanti dedit, alterum sibi reservavit; atque ita manifestum fecit, nunquam exhauriri munificentiam hominis, qui magnanimus est a liberali misericordia. Pedes e Foro Novo excessit Dionysius cum toto suo comitatu, et statim viae initio dictis alterne precibus, quas Marianas Litanias nuncupant; in suavissima colloquia incidit de rebus pietatis, et praecipue de interna laetitia in supremi Domini famulatu, et de ingeminandis, quaecunque irruerit calamitas, illis Jobbi verbis: *Dominus dedit, Dominus abstulit; sit nomen Domini benedictum.* Haec autem tantis incolarum coelestium exemplis, tam festivis intra modestiae terminos leporibus, tam opportunis amoeni saporis narrationibus condiebat; ut quanquam delassati pedestri itinere, cui nunquam assueverant, patientes tamen, atque animo fortes in Divi Lazari cauponam devenerint, non longe a Parmae suburbanis. Et hic, dum reliqui Socii a praeterita defatigatione feriabantur, Dionysius adlaborabat, ut prandium omnibus pararetur, et sua quidem impensa; quam sane charitatem reliquo peregrinationis tempore continuavit. Unam so-

hunc modo nancisci potuit rhedam meritoriam, quam alterne conscenderent, qui sive a morbo, sive a debili corporis constitutione nimium divexarentur. Et quanquam multis nominibus primus deberetur Ministro locus, aegerrime persuaderi potuit, ut rhedam ascenderet aliquando, idque brevissimo tempore: nam assidue caput efferebat, suis inquisiturus oculis, num pedes aliquis defatigationis daret indicium; nec diu fuit, quin alterum delassatum crederet, atque illum in suum locum sufficeret. Ter, quaterve, Sociorum precibus instanter iteratis coactus, et pene alienis manibus introlatus, rhedam conscendit; sed totidem eadem de causa post modicum intervallum ab illa pedem extulit. Ita demum Regium in via Aemilia pervenerunt, ubi plura cisia pro suorum commoditate conducere potuit. Sed aliquando tandem inopia Dionysius laboravit; neque vero tunc passus est, ut Socii comitatus, quae pauca habebant, impenderent; sed ab illis commodatam pecuniam accipiens, erogare non cessavit; ac deinceps, quidquid unusquisque commodaverat, ab illo recepit. Ingens profecto limpidissimae charitatis documentum! Id cum intellexisset Socius quidam, qui (ut sumus homines) nonnihil infensus Dionysio fuerat hactenus; ab eo jam tempore non solum veneratione, sed etiam summis laudibus, ejusdem virtutes prosecutus est. Regio Mutinam venit ille comitatus; quem nihil tale sperantem Joannes Granellius, Collegii Sociorum in eadem urbe Moderator, tam benig-

gna,

na, et urbana charitate liberaliter habuit, ut hominis memoriam in suis animis aeternum insculpserint Mexicani: nam praeter hospitalitatis obsequia, quae privatis quibusdam officiosissime praestitit; Socios omnes peregrinantis Dionysii comites, quorum nullum vel facie noverat, magnifice in caupona excipi suis expensis imperavit; ipsisque rhedas impendio etiam suo paravit, quibus ad Forum Gallorum transveherentur.

Ab hoc Foro paucis horis cauponam attingerunt, in Bononiae suburbanis positam, unde post brevem intercapedinem ab eo, qui Provinciae tum praerat, missus est in Castrum Divi Petri Dionysius, qui pro magno Sociorum numero diversoria designaret. Nihil praetermisit Minister, ut exquisita sedulitate commisso muneri satisfaceret; neque vero in illo pago reperire potuit amplas domos, quas instar Collegiorum concinnatas ad consuetae disciplinae usus incolerent: proindeque caeteris distributis, ut pro tempore licuit, non modicam juventutis partem domus excepit paulo capacior, et hanc regendam Dionysio attribuit Bellidus, qui Socios in eo Castro degentes gubernabat. Dum his intererat Dionysius, et peregrinam morum elegantiam cum spectata probitate conjunctam apud externos explicabat; magnum virtutum suarum aestimatorem habuit hominem, in eo Castello primum id temporis, quem Consulem vocant oppidani. Rem domesticam constituit, etiam in illis rerum angustiis, quam potuit pro-

24

pio

piorem usibus Mexicanæ Provinciæ, ac Societatis legibus magis consentaneam: ab hoc enim tempore fere nunquam non studebat Ignatiano Instituto, ad cuius normam supremis illis vitæ annis gubernationem suam omnem aptare conabatur. Maxime autem Dionysio cordi erat domum aliam conducere, tum ampliorem, quæ totam caperet Mexicanam pubem; tum ab externorum strepitu remotiorem. Tantæ molis negotium, cui non leves difficultates occurrerunt, ipse confecit; ut credimus, ipsum fuisse, qui primus conceperit. Primo fere ab urbe miliario, qua parte Bononia spectat inter meridiem, et orientem Solem, in pervenusto colle, qui leniter acclivis assurgit, suburbanum est Herculæ, patritiæ gentis ejusdem urbis inter principes: quod suburbanum, pro Siritis ardoribus jucundissimum, in Mexicanæ pubis habitationem tres totos annos conductum fuit. Utinam animadvertisset Dionysius, et cum eo, qui rerum clavum tenebant, qualis in eo loco, quem in alto positum, et nullo circummunitum aedificio, frigidissimi venti flagellant; qualis, inquam, jactura imminet venientibus e Mexicano coelo, ubi in perpetui ferme veris temperie fuerant alti, atque educati! Plures quidem immoderati frigoris insueti, morbosam valetudinem contraxerunt, et longos annos miseri contabuerunt; nonnulli etiam (quo in numero Dionysium ipsum deservimus) in phthisim incidentes, maturime interierunt. Sed quidquid de eventu fuerit, animus erat Dionysio, subur-

ba-

banum illud ab omni externorum commercio segregatum, omnino ad Collegiorum similitudinem informare; ut et curricula studiorum, et severior ad leges disciplina, et consuetæ religiones instaurarentur. Et pro translatae illuc juventutis emolumento plura suppeditavit beneficis Minister, quemadmodum facere coeperat in Castro Divi Petri; libris etiam, qui usui essent ad Theologicas cognitiones, et morum scientiam, comparatis. In his enim, aliisque nihil dissimilibus charitatis operibus, quæ mox videbimus, omnia impendebat, quæ a Thoma Patre suo munifica largitate mittebantur; qui Thomas, ultra sexdecim uncialis argenteos a Dionysio singulis mensibus usque ad mortem exactos, mandavit per id temporis, præsentem pecunia mille alteros ipsi numerari.

Et Bellidus quidem, ejusdem domus Moderator, palam asseverabat, religiosam disciplinam, et mirabilem pacem, quam in mutua juvenum ibi commorantium consuetudine omnes intuebantur, magna ex parte deberi Dionysio; qui ut plurimum juvabat maturo consilio, et suavissima prudentia, ita maxime præibat exemplo. Tametsi ab acrimonia sanguinis, ut ipse agebat, et fortasse ab inedia voluntariæ rigore, noctes assidue perduceret insomnes; nunquam idcirco e lectulo non surgebat hora, minimum, dimidia, priusquam caeteri excitarentur. Designatum Socium, qui reliquos expergefaceret, ipse vocabat constituto tempore: quod si Socius ille aut parum commode se ha-

haberet, aut aliquando somno victus, non exurgeret e vestigio; Dionysius vices ejus agebat, lumen per cubicula de more introferebat, Socios ad destinatam Divinis meditationibus horam excitabat. Inde lecturus argumentum ad sacram commentationem, suum repetebat cubiculum, quod erat in remota parte vastissimi deambulacri, e regione altaris, ubi asservabatur Numen Eucharisticum: in ipso limine genua flecebat totam horam; qua confecta, summo fervore, ac modestia compositus, ad Aram faciebat; et rursus de genu, dum alter sacrificaret, Divini operis auctori gratias agebat. Hanc abrumpebat posituram, dum coccolati potione quam festinanter corpus reficeret; ac rursus innitebatur genibus, aperto cubiculi ostio, donec rem sacram fecissent Sacerdotes omnes, qui domi erant interdum ultra triginta: quod si forte non esset, qui Sacrificanti ministraret, extemplo Dionysius occurrebat. Quidquid diei supererat, in cubiculi solitudine tempus utiliter impendebat; nunquam ab illo pedem efferens, nisi ad officia Ministerii: nam aut Divinis meditationibus, aut sacris precationibus vacabat; aut lectione ad pietatem animum inflammabat, mentemve ad illorum industriam, et officia, qui Deo aucupantur animas, erudiebat. Horas diei omnes adamussim in ordinem digestas habebat; nec unquam, nisi gravissima de causa, hunc sibi sponte injunctum ordinem immutabat: adeo quidem, ut ad plura, quam facile quis crederet, obeunda superesse Dionysio tempus

pus videretur. Et sane in adimplendis Ministerii partibus, opus omnino habebat vacuo tempore ad plures excipiendos, qui ad illum; unus ex alio, adventabant; sive solatium, sive consilium quaerent, sive facultatem aliquam flagitarent, sive dubia percontarentur. Et affligebant Dionysium nonnulla incommoda, quae morosum potuissent illum reddere in illo cum Sociis necessario commercio: nam et impetiginis a praedicta sanguinis acrimonia, et tetrae cogitationes ab atra bili, et stomachi affectus ab aegra concoctione, contumaciter hominem divexabant: et praeterea natura nimium ferebatur ad inanem formidinem, quod suis ipse tum dictis, tum factis, negotium aliis faceretur. Quae sane mala nisi suffocaveris assidua de internis motibus victoria, difficili semper vultu, et perturbato animo comparebis ad humanum contubernium. Atqui ratione muneris, tota die ad Dionysium confluebant Socii, quorum nonnulli, certe imprudentes, minutissimas nugae afferebant; neque vero ullus est, qui dixerit, in Ministri vultu animadvertisse levisimum etiam conturbatae patientiae vestigium. Quin imo summa illa benevolentia, religiosa urbanitas, et subridens affabilitas, qua venientes excipiebat, instar magnetis erat omnibus: ut nonnulli postea faterentur, se interdum causatos esse inane quidlibet, solummodo ut hominis dulcissima suavitate fruerentur. Fuit quidam, qui diuturno tempore, saepius per diem, putidis tricis importune premebat Dionysium; a quo etiam veniam

niam non semel postulavit; quod toties, atque inconsiderate ipsius aures obtunderet, patientiam exerceret. Cui Minister blandissime respondebat: *Nihil graveris ad me venire, quoties me tibi solatio fore credideris: Deus nos tolerat, ut in mortali militia commilitones nostros invicem toleremus.* Qua de re Socio cuidam haec dixit, profecto memoranda: *Se, in hac sui muneris exercenda parte, identidem confugere ad similitudinem mercatoris; qui lucro intentus, eo plus exultat, quo plures ad se conspexerit emptiores confluere.* Ab hac omnino cogitatione illa aequalitas animi, qua Socii Dionysium reperiebant, quacunq; ad ipsum hora ingrederentur: nam coelesti lucro inhians, quo plures ad suam officinam confugerent, eo cumulatus emolumentum in beata sibi aeternitate dimetiebatur.

Cum hoc coelesti emolumento sibi etiam comparabat Sociorum benevolentiam, ut facilius ipsorum animas Deo lucraretur. Et huc sine dubio tota ejus in gubernando affabilitas collineabat; huc etiam illa generosa largitas, qua, tanquam esset opulentus inprimis, universorum utilitati pecunias impendebat. Quibus diebus lautiori prandio assueverant Socii, Provinciae rebus integris; aliquid praeter consueta obsonia Dionysius benigne suppeditabat: ipse carmina de more condentibus, dato argumento, in Natalitio Domini, praemia erogabat; Theologicas theses propugnantibus, gratulationes, et munera dispertiebat; peregrinantibus in Domum Lauretanam, si non haberent, unde com-

mo-

mode sumptus facerent, abunde viaticum sufficiebat; alias demum ultro quaerebat occasiones, ut, fluentibus e manu sua donis, quotidianum opus in litteris, et pietate ferveret. Sed pauca haec omnia, si cum illis conferas, quibus assidue vacabat in aegrotorum subsidium. His ut accuratissime inserviret, lubenter intermittebat seriem temporis, quod pietatis rebus destinaverat: ut plane auditi sint, qui propalam affirmarint, se infirmos ut recrearet, ea fuisse Dionysium sedulitate, qua majorem non crederent ab ipsorum Matribus adhibendam. Siquis in gravem morbum incideret, Minister mane diluculo, breviter Numine salutato, ad aegrotum advolabat, quem et saepius interdum conveniebat, iis apud ipsum in verborum suavitate colloquiis usus, quae et afflictum consolarentur, et doloribus oppressum cum Numinis voluntate conjungerent. Nulla unquam illum occupatio impedivit, cum adventasse Medicum inaudiret; cujus imperiis omnino praestari obsequium volebat, tametsi plurimi valeret praescripta remedia. Quale, quantumque apponeretur infirmo alimentum, id erat penitus ex Medici voluntate; sed elegantia, et mundities in condendo praescripto edulio, munus erat, quod sibi assumpserat misericors Dionysii charitas. Scui venam incidissent, non ibat cubitum Minister, nisi plane suis oculis conspexisset, bene constare fasciam, nec, illam de loco dimovendam, periculum apparere. Ulcere pulmonum pessime laboravit Ignatius Fanus, illi-

illibatissima innocentia Socius; qui ea fiducia diuturni morbi tempore cum Dionysio agebat, quali vix ageret decumbens parvulus cum tennerrima, et dolente Matre ad ejusdem vitae periculum. Delectabatur inprimis Ignatius Dionysii consuetudine ob ineffabiles delicias, quae ab ejus ore distillabant, cum de coelestibus loqueretur. Quibus delitiis inhians infirmus, identidem Ministrum ad se vocabat; et cum venisset, aegerrime ferebat ab se discedere: ne videlicet careret tum solatio a viro tantae amabilitatis, tum animi emolumento ab ardentibus ejusdem colloquiis. Et Dionysius, alias officii sui partes impleturus, captabat occasionem aliquam, ut abiret inobservatus; vix tamen illum abesse animadvertibat Ignatius, precatum rursus mittebat, ne ad se redire gravaretur; et cum veniente amanter exostulabat: *Ita ne mihi irasceris, ut abeas, quin valedicas?* Et tunc jucundum erat audire, in quae blandissima verba erumperet Minister, ut afflicti sedaret animum. Debili jam, et pene impotenti ad naturae officia, ipse suis manibus alimentum ministrabat; et Ignatius, putans nimirum obsequium se homini praestare, saepius in animi grati significationem, orabat ministrantem, ut ex eodem obsonio frustum exquisitius et ipse gustaret: nec recusabat Dionysius, quanquam natura exhorrens, obfirmato tamen animo, in suum os inserere cochleare, quod ex ulceroso languentis ore nuperrime extulerat; nihil sane timens contritionis periculum, modo gratam rem faceret
in-

infirmo postulanti. A tot patientissimae charitatis argumentis exclamavit tandem Fanus, Dionysium alloquens: *Equidem spero, coeleste luctum mihi fore morbum istum; cumulatius autem tibi, qui me sustines: bene igitur tibi vertat, haec agenti ob Dei amorem, qui liberalis impendio solvet officia, quae mihi misero, et inopi praestas.* Haud absimilem probavit Ministrum Josephus Barraganus, mellea natura juvenis, qui post Fani interitum eodem fere morbo decubuit: familiarissime cum Dionysio agebat, cui suos omnes animi recessus maxima cum voluptate crediderat. Recuperandae valetudinis causa, cogitabat Pisaurum proficisci, comite ipso, et quamlibenter annuente, atque animum paratum ad officia quaelibet pollicente.

Sed unum paratum animum ad operam, non operam ipsam polliceri jam poterat Dionysius; qui, gravissime fractis ea tempestate viribus, in Ministerii defatigatione durabat, non quia reapse posset, sed quia posse sibi videbatur. Jampridem summo languore divexari senserat, pervetustum atrae bilis malum recrudescere, omnino vapide se habere, animo concidere, inedia confici, somno destitui; qui solent esse antecursores, cum postrema naturae fatalitas illucescit. Rem serio pensavit Dionysius ad severae trutinæ judicium; sed cum ipse sui esset iudex, et calumniator; accusavit suum corpus delicatuli fastidii, quod intemperanti suimet amanti nimium daret: proindeque iudex indixit sibi, nihil immutare in consuetis Ministerii,
rit,

rii, et pietatis officiis. At sextili mense, anno 1772, quotidiana febris admonuit hominem, perperam judicasse in tribuendis tot gravissimi morbi signis delicato sui corporis amori. Ex templo Medicus ad aeris mutationem, unam desperatis rebus anchoram, confugiens, Dionysium cohortatur, ut Pisaurum immigret. Valēdixit hic Sociis, obfirmate credens, postremum sibi diem imminere, nec Bononiam unquam reversurum. Plura illi remedia Pisauri praescripta sunt; incassum tamen omnia, nisi ad ejus purgandam patientiam, et vires magis, ac magis extenuandas: ut, ad cadaveris pallorem, et moribundi maciem cum devenisset, imperaverint Medici, Ravennam transferri. Sed in mortem festinabat, et post modicum temporis amisit etiam vires illas, quas, ut ad aram faceret, ab animi fervore corpus oppido debile accipiebat. Et hanc aeger fatalitatem maximam judicavit; proptereaque nullum non movit lapidem, ut coeleste alimentum quamprimum sibi ministraretur in Viaticum. Fervidissima pietate paravit animum, totius anteaetate vitae maculis apud Sacerdotem depositis, ut Divinus Hospes in diversorio grato conquiesceret. Cumque postularet instanter, hanc coelestem dapem sibi saepe saepius referri; nihil cunctatus edixit, ut cerea lumina, et expensae omnes, quae fierent, in Eucharistico Numine a Paroeciali Templo ad suam domum conducendo, pecunia sua solverentur. Quo autem animum quotidie posset hoc salutari cibo reficere, facultatem impetravit,

vit, ut domi suae Sacrarium excitaretur; et pro immolanda inibi Divina Hostia, sacrum Calicem, et caetera ornamenta coemi praecipit; plane asseverans, fore sibi gratissimam hanc expensam, quanquam ea omnia semel duntaxat, se vivo, adhibenda esse intelligeret. Tanti enim erat comparare sibi voluptatem suscipiendi, vel semel, Eucharisticum Dominum! Ita quidem, quo toto superfuit tempore, quotidie hoc cibo recreatus est: quo sumpto, in suavissima modestia silebat, et pene aspiciebantur ab adstantibus gaudia, quae purissimo ejus animo Divinus hospes inferebat. Post ejusmodi quamjucundi silentii non modicum intervallum, precabatur familiarem Socium (qui summa charitate se illi sponte obtulerat quotidianae vitae administrum) ut nonnulla sibi legeret de virtutibus, quas apud Numen humanitate vestitum, in panis specie absconditum, alimentum hominibus datum, credebat potissimum exercendas. Inde tacitus precationibus, et meditationibus insistebat; et reliquo diei tempore is erat in lecti angustiis, et morbi doloribus Dionysius, ut, quanquam nihil hominem alias novissemus; profecto satis essent virtutes, in quas erumpebat assiduus postremis ante interitum diebus, ut illum inter viros conspicuae sanctimoniae collocaremus. Febris, qua urebatur, eo erat valida, ut lodices, et alia quaevis e lectulo suo tolleres, juxta flammam fuisse viderentur; hos autem ardores una temperabat aegroti patientia, qui nec unquam postulavit vel haustum
A a aquae,